

**AYOLLAR KERARASINING IJTIMOY- PSIXOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

Urganch Innovatsion University “Pedagogika va boshlang ‘ich ta’lim metodikasi”

kafedra o ‘qituvchisi

Axmedova Maysara Baxromovna

Gmail: axmedovamaysara904@gmail.com

ORCID: 0009-0005-5408-6896

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ayollar kerarasi psixologik xususiyatlar nuqtayi nazaridan tahlil qilingan. ayollarning hissiy intellekti, stressga chidamliligi, empatiyasi va sezgirliigi jamiyatdagi o ‘rni va ularning turli vazifalarni bajarishdagi muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillar sifatida ko ‘rib chiqiladi. Shuningdek, gender stereotiplarining ayollar psixologiyasiga ta ‘siri va bu stereotiplardan chiqish yo ‘llari muhokama qilinadi. Maqola ayollarning psixologik xususiyatlari asosida ularning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanish imkoniyatlarini o ‘rganishga qaratilgan.*

Kalit so ‘zlar: *ayollar kerarasi, gender tengligi, psixologik xususiyatlar, hissiy intellekt, stressga chidamlilik, empatiya, gender stereotiplar, ijtimoiy rol, ayollarning ijtimoiy o ‘rni.*

Jamiyat hayotining ajralmas qismi bo ‘lgan ayollar kerarasi nafaqat ijtimoiy va madaniy, balki psixologik jihatlari bilan ham chuqur tahlilga loyiqdir. ayollar kerarasi – bu nafaqat gender rollari yoki ijtimoiy kutilmalar natijasi, balki inson psixologiyasining murakkab mexanizmlari bilan chambarchas bog ‘liq jarayondir. Ayollarning psixologik xususiyatlari asosan empatiya, hissiyotlarni boshqarish, sezgirlik va ko ‘proq kommunikativ bo ‘lish bilan ajralib turadi. Ushbu xususiyatlar oilaviy hayotda ham, ish muhitida ham muhim o ‘rin tutadi. Masalan, ayollarning sezgirliigi ularni farzandlar tarbiyasida muhim shaxsga aylantiradi. Ular nafaqat bolalarning ehtiyojlarini tushunadi, balki ularga mos tarzda munosabat qila oladi

[2]. Ko‘pincha ayollar erkaklarga nisbatan ko‘proq stressga duch keladilar. Bunga ularning bir vaqtning o‘zida bir nechta rolni bajarishlari sabab bo‘ladi: ona, rafiqqa, kasbiy faoliyat bilan shug‘ullanuvchi inson. Shunga qaramay, ayollar stressni boshqarishda o‘ziga xos strategiyalarga ega. Masalan, hissiy tajribalarni bo‘lishish orqali ichki muvozanatni tiklashga moyildirlar.

Ayollarning hissiy intellekti – bu shaxsning o‘z his-tuyg‘ularini anglash, boshqarish va boshqalarning his-tuyg‘ularini tushunish qobiliyatidir. Hissiy intellekt odatda to‘rt asosiy komponentdan iborat:

- **O‘z his-tuyg‘ularini anglash:** Ayollar ko‘pincha o‘z his-tuyg‘ularini tezroq va aniqroq anglaydilar, bu ularga hissiy o‘zini anglashda ustunlik beradi.
- **His-tuyg‘ularni boshqarish:** Ayollar stress va noqulay vaziyatlarda o‘z his-tuyg‘ularini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishga moyil.
- **Empatiya:** Tadqiqotlar ayollarning boshqalarning his-tuyg‘ularini tushunish va ularga hamdardlik qilish qobiliyati yuqoriligini ko‘rsatadi.
- **Ijtimoiy ko‘nikmalar:** Ayollar o‘zaro muloqotda odatda ko‘proq moslashuvchan bo‘lishadi va ziddiyatlarni tinch yo‘l bilan hal qilishga moyildirlar [4].

Ayollarning hissiy intellekti yuqori bo‘lishi ularning ijtimoiy muloqotdagi muvaffaqiyatining asosiy omilidir. Ular ko‘pincha odamlarning ichki his-tuyg‘ularini aniqlashda aniqroq bo‘ladi. Bu fazilat ularni jamiyatda tinchlik va barqarorlikni saqlashda muhim bo‘g‘inga aylantiradi. Jamiyatdagi ayollarga nisbatan mavjud stereotiplar, masalan, “ayolning joyi faqat uyda” degan fikr, ularning psixologiyasiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Bu kutilmalar ko‘pincha ayollarni o‘z imkoniyatlarini to‘liq namoyon eta olmasliklariga sabab bo‘ladi. Shunga qaramay, zamonaviy dunyoda ayollar bu stereotiplardan chiqib, o‘z qobiliyatlarini rivojlantirishda katta yutuqlarga erishmoqdalar.

Xulosa o‘rnida shuni aytishimiz kerakki, ayollar kerarasi psixologik xususiyatlari nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy rivojlanishga ham ta’sir ko‘rsatadi. ayollarning hissiyotlarni boshqarishdagi qobiliyatlari, stressga chidamliligi va

hissiy intellekti jamiyatning turli sohalarida muvaffaqiyat qozonishlari uchun asos yaratadi. Shu sababli, ayollar psixologik xususiyatlarini to'g'ri baholash va ularni qadrlash ijtimoiy taraqqiyotning ajralmas qismidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'ofurova M. O'zbek oilasida ayollarning roli va ahamiyati. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2020.
2. Boboyeva S. Gender psixologiyasi. Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti, 2018.
3. Karimova D. Ayollar kerarasi va ijtimoiy tenglik masalalari. Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2022.
4. Abdullayeva Z. Jamiyat va oilada ayollar psixologik xususiyatlari. Toshkent: O'zbekiston universiteti nashriyoti, 2019.